

комунікативних здібностей, практичного мислення, вмінь повноцінного сприйняття, інтерпретації, аналізу й оцінки медіатекстів, навчання різним формам самовираження з допомогою медіатехніки. Медіаграмотність допомагала учням активно використовувати можливості інформаційного поля телебачення, радіо, відео, преси, кінематографа та краще зрозуміти мову медіакультури. Медіаосвіта виконувала й на цей час продовжує виконувати унікальну функцію підготовки учнів до життя в інформаційному просторі. Цілі медіаосвіти: навчання сприйняття й переробка інформації, що передається каналами ЗМІ; розвиток критичного мислення, вмінь протистояти маніпулюванню свідомістю індивіда з боку ЗМІ; формування вмінь знаходити, готувати й передавати інформацію.

У свій час видатний педагог А. Макаренко, писав про те, що потрібно вміти звертатися до дітей так, щоб вони відчували волю й педагогічну культуру вчителя, а на заняттях з учнями вирішальну роль має відігравати енергетика і готовність захопити за собою всіх присутніх. Саме таким і був О. Захаренко, який вважав, що багатство душі вчителя є основним фактором всебічного виховання особистості учня і що лише вчитель з високорозвиненим критичним та творчим мисленням патріота і громадянина України, який вміє будувати ділові, педагогічно доцільні стосунки з учнем, має з ним спільну мову і інтерес може бути прикладом для нього. Молодим вчителям Олександр Антонович давав таку пораду: «Щоб стати справжнім знавцем дитячих сердець, справжнім авторитетом, якнайбільше бувайте з учнями, зробіть їхнє життя цікавим і змістовним. Тоді прийде очікуваний успіх і ви дістанете справжню насолоду від педагогічної праці» [3, 78]. О. Захаренко всім своїм життям довів, що педагогічне мистецтво – це по суті практична педагогіка вищих цінностей, які опираються на вищі глибинно-особистісні духовні цінності, серед яких домінуючими є любов і свобода. Він закликав своїх колег: «Підтримуй, виховуй жадою до знань з наймолодшого віку, коли дитина зіп'ялась на ніжки і починає пізнавати світ» [3, 82].

І насамкінець зазначимо, що до інноваційних педагогічних ідей видатного педагога сучасності О. Захаренка ми будемо повертатися знову і знову, протягом багатьох років. Його вагомий внесок у розбудову сучасної сільської школи є неоціненним, а його наукові твори стали золотим фондом вітчизняної педагогічної науки.

Література

1. Боголюбов В.И. Педагогическая технология: эволюция понятия // Педагогика. – 1991. – №3. – С.125.
2. Беспалько В.П. Слагаемые педагогической технологии. – М.: Педагогика, 1989.
3. Захаренко О.А. Слово до нащадків. – К.: СПД Богданова А.М., 2006. – 216 с.
4. Захаренко О.А., Захаренко С.О. Сутність сільської загальноосвітньої школи /О.А. Захаренко, С.О. Захаренко //Педагогічний вісник. – 1997. – №4. – С.32.
5. Захаренко О.А. Поради колезі, народжені в школі над Россю. – Черкаси, 2002.

Анотація. В статті аналізуються основні інноваційні технології навчання, які були впроваджені в навчально-виховний процес видатним педагогом-гуманістом сучасності О.А. Захаренко, а також розкриваються умови створення педагогом-новатором особливих освітніх умов, в яких відбувався процес розвитку особистості.

Ключевые слова: інновації, інноваційні технології навчання, інноваційна діяльність, проблемне навчання, диференціація, тестові завдання, колективні та групові форми навчання, медіаосвіта.

Summary. This article analyzes the main innovative learning technologies, which were introduced in the educational process of an outstanding teacher, humanist of modernity O. Zakharenko, also it opens the conditions of the disclosed teacher-innovator special educational environment in which there was a process of personal development.

Key words: innovation, innovation training, innovation activity, problem teaching, differentiation, tests, group and collective forms of education, media education.

Надійшла до редколегії 12.01.2012 р.

УДК 37 (092): 378

Дорошенко Т. В.

ПРОБЛЕМА ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ГОТОВНОСТІ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ ВЧИТЕЛЯ У ТВОРЧІЙ СПАДЩИНІ О. А. ЗАХАРЕНКА

Анотація. У статті аналізуються творча спадщина, педагогічні погляди та окремі аспекти діяльності державного і громадського діяча, директора Сахнівської середньої школи, академіка АПН України О. А. Захаренка щодо педагогічної компетентності та готовності до професійної самореалізації вчителя.

Ключові слова: педагогічна компетентність, готовність до професійної самореалізації, вчитель, Сахнівська школа, О.А.Захаренко, творча спадщина.

Головною метою української освіти ХХІ століття є створення умов для особистого розвитку й творчої самореалізації кожного громадянина України, розвиток цінностей громадянського суспільства, консолідація української нації, інтеграція України в європейський і світовий простір як конкурентноспроможної та процвітаючої держави [6].

З переходом до парадигми особистісно орієнтованого виховання й навчання учнів, безумовно, зростають вимоги до особистості вчителя, рівня його фахової підготовки, загальної й професійної культури. Все це висуває проблеми підготовки вчителя, його професійного становлення і професійної компетентності. Сьогодні потрібна докорінна зміна стилю педагогічного мислення, реформування змісту конкретно-функціональної готовності сучасного вчителя до самореалізації у професійній діяльності з метою формування духовного потенціалу молоді.

Розв'язання проблеми виховання духовних цінностей молоді неможливе без глибокого дослідження й упровадження в практику педагогічних надбань минулого. Педагогічні ідеї визначних прогресивних діячів, освітан-новаторів дають можливість більш ефективно формувати систему освітнього процесу, застосовувати педагогічно доцільні форми й методи виховання в оптимальних умовах.

У цьому контексті доречним є звернення до творчої спадщини видатного українського педагога, громадського діяча, директора відомої в Україні авторської школи у селі Сахнівка на Черкащині, дійсного члена Академії педагогічних наук України – Олександра Антоновича Захаренка, який вважав учителя важливою фігурою навчально-виховного процесу, розробив систему вимог до його підготовки. Цінність положень О.А.Захаренка щодо підготовки й діяльності вчителя не тільки в їх науковому обґрунтуванні, але й у тому, що він на власному прикладі продемонстрував взірці педагогічної компетентності та професійної культури, надихаючи молодих учителів на створення умов для стабільного задоволення власних духовних та педагогічних потреб у саморозвитку й самореалізації.

Погляди вченого на процес навчання і виховання, формування особистості вчителя склалися під впливом родинного досвіду, народної педагогіки, української та європейської педагогічної думки. Саме погляди О.В.Духновича, Я.А.Коменського, А.С.Макаренка, Г.С.Сковороди, В.О.Сухомлинського, К.Д.Ушинського та інших вчених-педагогів стали підґрунтям, на якому формувалася вся педагогічна система О.А.Захаренка.

Теоретичний доробок О.А.Захаренка становить понад 300 наукових праць з проблем виховання духовних цінностей у дітей і молоді. Найбільш відомі з них: „Школа над Россію”, „Поради колезі”, „Енциклопедія шкільного роду”, „Гордієві вузли сучасної школи. Як їх розв'язати”, „Суперечливі думки”, „Поспішаймо робити добро”, „Слово до нащадків”, „210 шкільних лінійок”, „Серце учителя б'ється нерівно”, „Живімо за законами добра і краси”. Доробок О.А.Захаренка нині, коли ставляться високі вимоги до підготовки вчительських кадрів, особливо актуальний.

Серед дослідників творчого доробку О.А.Захаренка слід відзначити М.Вашуленка, Т.Десятова, Т.Довгу, С.Захаренку, І.Зязюна, Б.Кобзаря, В.Кременя, В.Кузя, А.Кузьмінського, Ю.Мальованого, Н.Ничкало, В.Омельяненка, Л.Онищук, Н.Орлову, В.Паламарчук, Н.Побірченко, Л.Прокопенку, О.Савченко, О.Сухомлинську, М.Ярмаченку та ін.

Проте можна констатувати, що в умовах реформування й модернізації системи освіти проблема педагогічної компетентності та готовності до професійної самореалізації вчителя у творчій спадщині О.А.Захаренка досліджена вченими недостатньо. Доробок видатного педагога не використовується вченими й практиками достатньою мірою.

Актуальність проблеми, її недостатня розробленість у сучасній теорії і практиці зумовили вибір теми статті.

Мета статті – розкрити та проаналізувати провідні ідеї творчої спадщини та діяльності О.А. Захаренка щодо педагогічної компетентності та готовності до професійної самореалізації вчителя.

Освіта є соціальним інститутом, через який проходить кожна людина, набуваючи при цьому рис особистості, фахівця і громадянина. Розуміння ролі освіти сформульовано О.А.Захаренком в таких висловлюваннях: „Майбутнє країни – в якійсній освіті і високій культурі кожного громадянина. Ми на довгі роки залишимося у світі торгівцями дешевої робочої сили, виконавцями елементарних технологій, брудної, непрестижної роботи або звичайними жебраками, якщо не збережемо те прекрасне, що створило попереднє покоління, не удосконалимо сьогоднішнє, не створимо самої передової освітньої системи” [1, с. 245]. О.А.Захаренко вважав учителя головною постаттю освіти і саме до нього має бути особлива увага держави, особливі вимоги до його підготовки.

Аналіз друкованих праць О.А.Захаренка дає змогу констатувати велику увагу вченого-педагога до питань формування особистості вчителя, його духовної культури, педагогічної компетентності та професійної самореалізації.

Під педагогічною компетентністю розуміють сукупність теоретичних знань, практичних умінь, навичок, ставлень, досвіду, особистісних якостей учителя, що дають змогу самостійно і ефективно реалізовувати цілі педагогічного процесу, здійснювати пошукову, естетичну діяльність, самостійно здобувати нові знання, аналізувати діяльність учасників навчально-виховного процесу, приймати рішення (Н.Бібік, Л.Ващенко, Т.Морозова, О.Овчарук, О.Пометун, О.Савченко та ін.). Професійна компетентність учителя обумовлює його педагогічну майстерність. Значущість педагогічної компетентності для педагогічної діяльності зумовлюється багатьма функціями, серед яких важливою є функція професійної педагогічної самореалізації.

Поняття „самореалізація” є сьогодні одним із ключових у загально-педагогічному аспекті, а саме у висвітленні сутності педагогічної майстерності, педагогічного покликання, професійно-педагогічної культури, професійного розвитку, професійної індивідуальності, професійно-педагогічної компетентності вчителя (А.Алексюк, Ш.Амонашвілі, І.Бех, О.Бодальов, О.Вітковська, Т.Давиденко, І.Зязюн, В.Кан-Калік, І.Колесникова, А.Маркова, Т.Маслова, Л.Мітіна, Е.Нікітіна, І.Підласий, О.Пехота, В.Садова, С.Сисоева, М.Ситнікова, Г.Шевченко та ін.).

Основними структурними елементами педагогічної компетентності є: теоретичні педагогічні знання, практичні вміння, особистісні якості педагога. **Теоретичні педагогічні знання** передбачають зміст психолого-педагогічних знань. Психолого-педагогічна підготовленість складається із знань методологічних основ і категорій педагогіки; закономірностей соціалізації і розвитку особистості; суті, цілей і технологій навчання та виховання; законів анатомо-фізіологічного і психічного розвитку дітей, підлітків, юнацтва. Вона є основою формування гуманістично-орієнтованого мислення педагога. Психолого-педагогічні і спеціальні знання є необхідною умовою професійної компетентності.

О.А.Захаренко надавав великого значення опануванню вчителем психолого-педагогічних знань.

Щоб створити передову освітню систему, кожний учитель повинен прагнути до культури знань, що є важливою передумовою розвитку особистості. Щоб спрацювала освіта, для вчителя Олександр Антонович виробив своєрідні правила, стиснувши їх до афоризму:

-виховуй жадобу до знань вже з наймолодшого віку, коли дитина зіп'ялась на ніжки і пізнає світ, набиваючи на лобі гулі;

- вчи дітей не лише своєму предмету, а й тому, що найкраще дається. Якщо в тебе ніякого іншого таланту немає, зміни роботу, бо ти залишишся для дітей сухим фізиком, математиком.

Вчений-педагог зазначав: „Учитель виховує насамперед своїм прикладом, вчинками, знаннями. Щоб його інтелектуальні надбання стали часткою духовного світу учнів, треба мати справжню освіченість, постійно її поглиблювати, збагачувати” [4, с.64].

Практичне розв'язання педагогічних завдань забезпечують уміння і навички. Зміст теоретичної готовності вчителя виявляється в узагальненому умінні педагогічно мислити, що передбачає наявність у вчителя педагогічних, аналітичних, прогностичних, проєктивних, рефлексивних, організаторських, мобілізаційних, інформаційних, розвивальних, орієнтаційних, комунікативних, перцептивних та інших умінь.

Педагогічні уміння як сукупність послідовно розгорнутих дій, що ґрунтуються на теоретичних знаннях, дуже важливі в структурі педагогічної компетентності вчителя. Недостатньо лише володіти певною сумою знань. Треба вміти зацікавлювати учнів процесом навчання. О.А.Захаренко пропонував учителю „наполегливо шукати ту пружину, гайку, деталь дитячого організму, яка допомогла б появі бажання вчитися, багато знати, бути ерудитом, опановувати те, що вимагає вчитель, що передбачено і не передбачено програмою” [2, 81].

Серед професійно значущих особливу увагу О.А.Захаренко приділяв **комунікативним умінням і навичкам** учителя – взаємопов'язаним групам перцептивних умінь, власне умінь спілкування (вербального) та вмінь і навичок педагогічної техніки. При цьому неодмінною умовою успішної професійної самореалізації вчителя О.А.Захаренко вважав глибокі знання „рідної коліскової мови”, „Шевченкової мови”, „її величавої краси, голубиної ніжності, коханої щедрості, солов'їної музикальності”, високу культуру усного й писемного мовлення. Талановитий педагог доводив, що кожна дитина – це творча особистість, яка розвиває себе засобами мови. Тому вчитель повинен стежити за чистотою власної мови, культурою висловлювань.

У педагогічних роздумах О.А.Захаренка визначено критерії професійно-мовленнєвої культури вчителя та шляхи її вдосконалення: обов'язкове знання норм сучасної літературної мови, використання їх як у формах усного, так і писемного мовлення; володіння термінологічною культурою, здібність до організації і проведення діалогу з використанням розмаїтості питань, аналіз власного мовлення, демонстрація учням акуратності і грамотності оформлення всіх видів записів, формування умінь аналізувати, зіставляти, аргументувати, вдосконалювати навички самостійної роботи з підручником.

На думку О.А.Захаренка, вчительське слово має лікувальний ефект. Воно може переконати, заспокоїти учня, запобігти серйозній травмі. Девізом Олександра Антоновича були такі правила – не підвищувати голос на учнів, володіти собою і не говорити зайвого.

У педагогічних поглядах О.А.Захаренка простежується думка про важливість в структурі педагогічної компетентності вчителя **прогностичних та проєктивних умінь**, які забезпечують конкретизацію цілей навчання та виховання і поетапну їх реалізацію, передбачають управління педагогічним процесом, педагогічне прогнозування результатів. О.А.Захаренко неодноразово наголошував на тому, що сутність його педагогічної системи полягає саме в реалізації певної ідеї, мети, яка об'єднує всіх учасників навчально-виховного процесу (педагогіка конкретної мети). Система роботи педагогічного колективу Сахнівської школи базувалась на послідовності ідей-задумів, які спільно реалізували вчителі, батьки, діти. Ці ідеї, мрії перетворювали школу в дім радості й творчості, де панує відчуття причетності до великої справи, а навчально-виховний процес переставав бути обтяжливим для учня і для сім'ї. В ході реалізації будь-якого проєкту – створення музейної експозиції чи збір матеріалів для „Енциклопедії шкільного роду”, будівництво шкільних майстерень – відбувається процес виховання дитини як особистості.

У творчій спадщині О.А.Захаренка червоною ниткою простежується важливість **орієнтаційних умінь** вчителя, спрямованих на формування морально-ціннісних установок і наукового світогляду вихованців, організацію спільної творчої діяльності, яка розвиває соціально-значущі якості особистості.

Формування духовних цінностей у молоді педагог розглядав як один з основних, базових напрямів діяльності кожного освітянина-практика й кожного педагога-науковця, починаючи з плекання майбутніх педагогів-громадян зі шкільної лави.

Аналіз творчої спадщини О.А.Захаренка дав можливість Н.В.Орловій [7] класифікувати цінності, відображені в розробленій ним концепції „Формування духовних цінностей учнів Сахнівської школи”. Серед них: загальнолюдські (Людина, Сім'я, Здоров'я, Патріотизм, Знання, Культура, Земля, Мир, Милосердя, Справедливість), які отримали статус найвищого морального закону й визначають основу життєдіяльності окремої людини та спільноти в цілому; національні морально-духовні (патріотизм, почуття національної гідності, історична пам'ять, пошана до державних і національних символів, любов до рідної культури, мови, національних свят, традицій); громадянські (пошана до закону, Конституції, прав людини на власну гідність,

свободу думки, участь у політичному житті, пошана до праці); валео-екологічні (увага до власного здоров'я, здоровий спосіб життя, дбайливе ставлення до природних ресурсів і національних багатств); сімейні (любов до батьків і рідних, пошана до предків, гостинність).

Таким чином, вчений-педагог виокремив перед учителем як базові, такі завдання: формувати кращі якості кожної дитини – моральність, чуттєве ставлення до природи, світу, силу волі, почуття обов'язку перед сім'єю, сусідами, односельцями, Батьківщиною, людську гідність, шляхетність, здатність до милосердя, саморозвитку й самовдосконалення.

Як й інші педагоги-новатори, О.А.Захаренко висував, обґрунтовував і впроваджував у практику ідею творчого розвитку особистості дитини. При цьому він наголошував на необхідності творчості самого вчителя. Справжній учитель, за концепцією О.А.Захаренка, – це той, „хто не такий, як всі, хто щодня радує їх новинкою, хто не буденно сіра, а святкова творча особистість, хто має знання ґрунтовні, із сумнівом і доказом, з власною думкою й елементом наукового дослідження”, хто вільний у виборі форм і методів навчання, пробуджує в дітей природну обдарованість, прагне створити необхідний емоційно-інтелектуальний комфорт і для учнів, і для себе, отримуючи від цього моральне задоволення. О.А.Захаренко робить такий висновок-аксіому: без творчого вчителя не може бути ні нової школи, ні нового суспільства, ні вільної України [3].

Творчість, на думку вченого, потребує свободи і підтримки. Завдання вчителя – помітити навіть самі маленькі вияви творчості і створити атмосферу для самореалізації кожної дитини у творчій діяльності. „Повага до самого себе виростає в атмосфері позитивних емоцій. „Створити простір для самовираження, показати, як це вдалося кожному, і належно оцінити здобутки...” – писав О.А.Захаренко [4, с.69].

Для реалізації цієї мети в структурі педагогічної компетентності вчителя дуже важливими є **організаторські** (залучення учнів до різних видів діяльності, організація діяльності колективу, яка перетворює його із об'єкта в суб'єкт виховання) та **перцептивні** (розуміння інших людей, проникнення в індивідуальну суть іншої людини, визначення її ціннісних орієнтацій) **уміння**.

О.А.Захаренко зауважував, що система роботи вчителя має спиратися на урахування психологічних, фізіологічних та культурних особливостей розвитку дітей. Сам вчений-педагог був одним із зачинателів педагогіки співробітництва – системи форм, методів і прийомів у навчально-виховному процесі, які спираються на принципи гуманізму і творчого підходу до розвитку особистості дитини і впроваджував в практику ідеї творчої взаємодії вчителя й учня: навчання без примусу; індивідуального і колективного підходів до діяльності учнів; творчого самоврядування; особистісного підходу до виховання. Встановлення гуманістичних відносин між педагогами та учнями на основі взаємної поваги О.А.Захаренко вважав одним із факторів правильного розвитку шкільного колективу й створення творчої обстановки, в якій найкраще виявляються здібності людини, формуються позитивні якості особистості.

Одним із важливих структурних елементів педагогічної компетентності вчителя є його **особистісні якості**. О.А.Захаренко складає певну ієрархію особистісних рис, які важливо мати і вчителю, і кожній людині. У книзі „Поради колезі” і у „Слові до нащадків” на першому місці він називає толерантність, зазначаючи, що необхідно забезпечити в дитячому колективі рівність, справедливість стосунків, бути толерантними до чужої думки і поважати її як свою. Серед значущих особистісних рис вчений-педагог зазначає порядність, що вимагає дотримання установленого законом або мораллю належного порядку; патріотизм („Любіть Україну не на словах, а на ділі”); культуру, совість, законослухняність та ін.

Вивчення творчої спадщини О.А.Захаренка дозволяє зробити висновок про те, що вчений-педагог піднявся до філософського осмислення проблем навчання і виховання, ролі особистості вчителя в цьому процесі. Наукова, педагогічна, організаційна діяльність О.А.Захаренка є яскравим прикладом служіння народу і батьківщині.

Віра у результативність діяльності освіти, вчителя, родини з метою формування гуманістичних, загальнолюдських та національних цінностей людини були і залишаються обов'язком і покликанням освітян [5].

Звертаючись до творчої спадщини О.А.Захаренка, сучасні освітяни знайдуть багато корисного у справі розробки і творчої реалізації концептуальних, теоретичних і практичних проблем української школи.

Література

1. Захаренко О.А. Передвиборчий виступ „Десять моїх переконань” / О.А.Захаренко // Захаренко С.О., Орлова Н.В. Формування духовних цінностей молоді у творчій спадщині О.А.Захаренка. – Черкаси, 2006.
2. Захаренко О.А. Слово до нащадків / О.А. Захаренко. – К., 2006.
3. Захаренко О.А. Творчі тасмниці вчителя / О.А. Захаренко // Початкова школа. – 1998. – № 3. – С.1.
4. Захаренко О.А., Мазурик С.М. Школа над Росією / О.А.Захаренко, С.М.Мазурик. – К.: Радянська школа, 1979. – 150 с.
5. Захаренко С.О. Проблеми родинного виховання у творчій спадщині О.А.Захаренка [Текст]: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук. 13.00.01 / Захаренко С.О.; АПН України, Ін-т пед. освіти і освіти дорослих. – К., 2008. – 20 с.
6. Науково-освітній потенціал нації: погляд у XXI століття / Авт.кол.: В.Литвин (кер.), В.Андрущенко, С.Довгий та інші. – К.: Навч. книга, 2003. – С.251-253.
7. Орлова Н.В. Формування духовних цінностей дітей і молоді в творчій спадщині О.А.Захаренка [Текст]: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук / Орлова Наталія Володимирівна; К., 2008.

Аннотация: В статье анализируются творческое наследие, педагогические взгляды и отдельные аспекты деятельности государственного и общественного деятеля, директора Сакновской средней школы, академика АПН Украины А.А.Захаренко в русле проблемы педагогической компетентности и готовности к профессиональной самореализации учителя.

Ключевые слова: педагогическая компетентность, готовность к профессиональной самореализации, учитель, Сакновская школа, А.А.Захаренко, творческое наследие.

Annotation. The article deals with the creative heritage and certain aspects of the activity of the prominent statesman and public figure, the headmaster of the Sakniv secondary school, the academician of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine O.A.Zakharenko. The research is also concerned with his pedagogical competence and readiness of a teacher for professional self-realization.

Key words: pedagogical competency, readiness for professional self-realization, teacher, Sakniv secondary school, O.A.Zakharenko, creative heritage.

Надійшла до редакції 14.11.2011 р.

УДК 371.123 "71"(4.30)

Дяченко Л. М.

РОЗВИТОК ОСОБИСТІСНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ У ФРН

Анотація. Автор статті визначає поняття особистісної компетентності педагога та її складові. У своїй роботі дослідник розглядає організаційно-педагогічні умови розвитку особистісної компетентності майбутніх учителів у процесі професійної педагогічної освіти в Німеччині.

Ключові слова: компетентнісний підхід, особистісна компетентність, вчитель середньої школи, система вищої педагогічної освіти Німеччини.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Наш час характеризується переходом сучасного суспільства з епохи індустріального розвитку до епохи інтелектуальної праці. Відповідно змінюються й вимоги до специфічних якостей особистості фахівця, його здібностей і навичок. На противагу працелюбству, дисциплінованості, економності, на перший план виступають освіченість, компетентність, творча ініціатива, готовність до постійної самоосвіти, високий розвиток особистості професіонала, особливо в галузі педагогіки [4, 42].

Дослідники сфери освіти з інституту Макса Планка (м. Берлін) виявили взаємозв'язок якості підготовки педагогічних кадрів з рівнем розвитку трудової та громадської моралі. Більшість зарубіжних учених постійно зазначають, що недостатня увага держави до освітньої галузі, в тому числі до підготовки педагогів усіх рівнів, негативно впливає на суспільний розвиток і виробництво.

У даний час освітня сфера розглядається країнами-партнерами Європейського Союзу в якості пріоритету у спільній діяльності, спрямованій на інтеграцію. Саме якісна освіта є фундамент для економічного зростання і основа для процвітання суспільства. У цьому зв'язку особливого значення набуває досвід розвинених європейських країн, що є передумовою критичного осмислення й аналізу ефективності вітчизняної системи підготовки педагогічних кадрів.

Педагогічна освіта Німеччини характеризується інтенсивним пошуком організаційно-педагогічних форм оновлення процесу професійної освіти з метою поліпшення якості підготовки